

SVEA HOVRÄTT
Patent- och
marknadsöverdomstolen
Rotel 020110

BESLUT
2020-04-08
Stockholm

Mål nr
PMÖÄ 1489-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Patent- och marknadsdomstolens beslut 2020-01-15 i mål nr PMÄ 7206-19,
se bilaga A

PARTER

Klagande

1. Arla Foods AB (publ.), 556579-4400
Lindhagensgatan 126
112 51 Stockholm

Ombud: Advokaten A.M. och biträdande juristen J.J.C.
Bokwall Rislund Advokatbyrå KB
Skeppsbron 32
111 30 Stockholm

2. Falköpings Mejeri ekonomisk förening, 767800-0238
Odengatan 6
521 43 Falköping

Ombud: Advokaterna M.G. och J.J.
Advokatbyrån Eriksson & Bengtsson AB
Nya Stadens Torg 1 A
531 31 Lidköping

3. Norrmejerier Ekonomisk förening, 794700-2296
Box 1313
901 23 Umeå

Ombud: Advokaten J.S. och jur.kand. O.T.
Melander Sundbom Advokatfirma AB
Box 55609
102 14 Stockholm

Motpart

Konkurrensverket
103 85 Stockholm

SAKEN

Rättegångskostnader

Dok.Id 1582591

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 00 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		måndag – fredag 09:00–16:30

PATENT- OCH MARKNADSÖVERDOMSTOLENS AVGÖRANDE

1. Patent- och marknadsöverdomstolen beslutar, med ändring av punkten 2 i Patent- och marknadsdomstolens beslut, enligt följande.

a) Patent- och marknadsöverdomstolen bestämmer ersättning åt Arla Foods AB för rättegångskostnad i Patent- och marknadsdomstolen med 6 618 499 kr, varav 3 975 271 kr avser ombudsarvode. Staten ska svara för denna kostnad.

b) Patent- och marknadsöverdomstolen bestämmer ersättning åt Falköpings Mejeri ekonomisk förening för rättegångskostnad i Patent- och marknadsdomstolen med 900 941 kr, varav 810 000 kr avser ombudsarvode. Staten ska svara för denna kostnad.

c) Patent- och marknadsöverdomstolen bestämmer ersättning åt Norrmejerier Ekonomisk förening för rättegångskostnad i Patent- och marknadsdomstolen med 1 151 618 kr, varav 1 106 550 kr avser ombudsarvode. Staten ska svara för denna kostnad.

2. Patent- och marknadsöverdomstolen bestämmer ersättning åt Arla Foods AB för rättegångskostnad i Patent- och marknadsöverdomstolen med 132 355 kr avseende ombudsarvode. Staten ska svara för denna kostnad.

3. Patent- och marknadsöverdomstolen bestämmer ersättning åt Falköpings Mejeri ekonomisk förening för rättegångskostnad i Patent- och marknadsöverdomstolen med 67 500 kr avseende ombudsarvode. Staten ska svara för denna kostnad.

4. Patent- och marknadsöverdomstolen bestämmer ersättning åt Norrmejerier Ekonomisk förening för rättegångskostnad i Patent- och marknadsöverdomstolen med 125 300 kr avseende ombudsarvode. Staten ska svara för denna kostnad.

5. Vad Patent- och marknadsdomstolen har beslutat om sekretess ska fortsätta att gälla (punkterna 3 och 4 i Patent- och marknadsdomstolens beslut).

YRKANDEN

Arla Foods AB (Arla Foods), Falköpings Mejeri ekonomisk förening (Falköpings Mejeri) och Norrmejerier Ekonomisk förening (Norrmejerier) har yrkat att Patent- och marknadsöverdomstolen, med ändring av punkten 2 i Patent- och marknadsdomstolens beslut, ska tillerkänna dem ersättning för yrkade rättegångskostnader i Patent- och marknadsdomstolen.

Konkurrensverket har motsatt sig att Patent- och marknadsdomstolens beslut ändras.

Arla Foods, Falköpings Mejeri och Norrmejerier har begärt ersättning för sina rättegångskostnader i Patent- och marknadsöverdomstolen.

PARTERNAS TALAN

Parterna har fört sin talan på samma sätt som i Patent- och marknadsdomstolen med sammanfattningsvis följande tillägg.

Arla Foods, Falköpings Mejeri och Norrmejerier

För det första har klagandena – genom att Patent- och marknadsdomstolen undanröjde Konkurrensverkets beslut – frikännts i den mening som avses i 31 kap. 2 § rättegångsbalken. Klagandena ska därför ersättas för skäligen motiverade kostnader för sina försvar i Patent- och marknadsdomstolen.

För det andra har Patent- och marknadsdomstolen felaktigt funnit att det förelegat brister i den anmälda koncentrationen på grund av den skiljedom som meddelades i oktober 2019. Klagandena hade i december 2018 en skyldighet att anmäla koncentrationen till Konkurrensverket. Den aktuella skiljedomen utgör inte någon brist, eftersom bindande avtal inte är en nödvändig förutsättning för en koncentration. Skiljeförfarandet – som klagandena inte deltog i – var en yttre händelse som Konkurrensverket kände till redan när det fattade sitt beslut om förbud. Om

skiljedomen innebär att det förelegat brister i koncentrationen bör Konkurrensverket bära risken för dessa brister.

För det tredje kan det antas att klagandenas överklaganden skulle ha vunnit bifall om överklagandena hade prövats i sak i Patent- och marknadsdomstolen.

Konkurrensverket

Klagandena har inte frikänts i den mening som avses i 31 kap. 2 § rättegångsbalken.

Patent- och marknadsöverdomstolen är förhindrad att ta ställning till frågan om det finns brister med den anmälda koncentrationen utan har att pröva frågan om klagandenas rättegångskostnader utifrån faktumet att koncentrationen – till följd av skiljedomen – inte finns och inte kan genomföras och att det därmed finns brister med koncentrationen. Klagandena anmälde och drev domstolsprocess om koncentrationen trots att de hade vetskap om att det pågick ett skiljeförfarande som kunde resultera i att koncentrationen inte skulle kunna genomföras. Detta var ett medvetet risktagande av klagandena och de ska därför under alla förhållanden bära risken för bristerna med den anmälda koncentrationen.

Frågan om rättegångskostnader ska inte avgöras genom en prognos av den antagliga utgången om ärendet hade prövats i sak. Under alla förhållanden kan det antas att överklagandena inte skulle ha bifallits om de hade prövats i sak.

UTREDNINGEN

Parterna har åberopat muntlig och skriftlig bevisning.

SKÄLEN FÖR BESLUTET

Inledning

Patent- och marknadsöverdomstolen tar först ställning till om klagandena har rätt till ersättning för sina rättegångskostnader i Patent- och marknadsdomstolen. Om så skulle vara fallet bedömer Patent- och marknadsöverdomstolen därefter om den ersättning som klagandena har begärt är skälig. Slutligen avgör Patent- och marknadsöverdomstolen frågan om ersättning för rättegångskostnader här.

Rättsliga utgångspunkter

Av 8 kap. 15 § första stycket konkurrenslagen (2008:579) följer att i fråga om rättegångskostnader i ett ärende om förbud mot företagskoncentration ska 31 kap. rättegångsbalken tillämpas.

Enligt 31 kap. 2 § första stycket rättegångsbalken kan, om den tilltalade frikänns i ett mål där åklagaren för talan eller om ett åtal som väckts av åklagaren avvisas eller avskrivs, rätten besluta att den tilltalade ska få ersättning av allmänna medel för sina kostnader för bl.a. försvarare och bevisning i rättegången, under förutsättning att kostnaderna skäligen varit motiverade för att den tilltalade skulle kunna ta tillvara sin rätt. Av förarbetena framgår att utgångspunkten är att den som frikänns i så stor utsträckning som möjligt ska kompenseras för kostnad som har varit nödvändig för att tillvarata hans eller hennes rätt (se prop. 1972:4 s. 269).

En förutsättning för att Arla Foods, Falköpings Mejeri och Norrmejerier ska ha rätt till ersättning för sina rättegångskostnader i Patent- och marknadsdomstolen är alltså att Patent- och marknadsdomstolens beslut kan jämföras med en frikännande dom eller att situationen kan jämföras med den när ett åtal som väckts av åklagaren avvisas eller avskrivs.

Vidare gäller att vid prövning av ett överklagande ska skyldigheten att ersätta rättegångskostnad i högre rätt bestämmas med hänsyn till rättegången i den högre rätten

(se 31 kap. 10 § första stycket rättegångsbalken).

I fall där överklagandet inte tas upp till prövning eller förklaras vara förfallet beror det på omständigheterna om avgörandet ska anses vara fällande eller friande. Även en relativt obetydlig ändring till den tilltalades fördel kan påverka om avgörandet ska anses vara fällande eller friande. I de fall där den högre rättens avgörande inte ska anses som fällande ska beträffande kostnaderna i den högre rätten tillämpas de regler som gäller när den tilltalade frikänns. (Se Fitger m.fl., Rättegångsbalken m.m., Kommentaren till 31 kap. 10 §, JUNO 2019-12-04.)

Patent- och marknadsöverdomstolens bedömning i detta fall

Ärendet i Patent- och marknadsdomstolen inleddes genom att bl.a. Arla Foods, Falköpings Mejeri och Norrmejerier överklagade ett beslut av Konkurrensverket att förbjuda den företagskoncentration som de hade anmält.

Inför att Patent- och marknadsdomstolen skulle avgöra ärendet yrkade Konkurrensverket att ärendet skulle avskrivas, men motsatte sig att dess beslut skulle undanröjas. Klagandena motsatte sig avskrivning och påkallade i första hand att ärendet skulle prövas i sak och att Konkurrensverkets beslut skulle upphävas. I andra hand yrkade klagandena, om ärendet skulle avskrivas, att Konkurrensverkets beslut även då skulle upphävas.

Patent- och marknadsdomstolen beslutade att avskriva ärendet och undanröja Konkurrensverkets beslut. Som skäl för beslutet anförde Patent- och marknadsdomstolen sammanfattningsvis att det till följd av en skiljedom uppstått hinder för att genomföra företagskoncentrationen och att det därmed inte längre förelåg förutsättningar för prövning i sak. Patent- och marknadsdomstolens slutsats var att det inträtt förhållanden som medfört att överklagandena inte skulle föranleda någon ytterligare åtgärd varför ärendet skulle avskrivas. Vidare anförde Patent- och marknadsdomstolen att en ytterligare följd av skiljedomen var att ändamålet med Konkurrensverkets beslut hade förlorat sin betydelse och att beslutet därför skulle undanröjas.

Utifrån det processuella läget i Patent- och marknadsdomstolen – där det var fråga om prövning av ett överklagande av Konkurrensverkets beslut om förbud – står det enligt Patent- och marknadsöverdomstolen klart att situationen inte kan jämföras med den när ett åtal som väckts av åklagaren avvisas eller avskrivs.

Frågan är då om Patent- och marknadsdomstolens beslut ska bedömas som friande eller fällande. Som redogjorts för ovan ska frågan om ersättning för rättegångskostnader i högre rätt avgöras med hänsyn till rättegången där. Det innebär att avgörande för om Patent- och marknadsdomstolens beslut ska anses vara friande eller fällande är om beslutet innebär någon ändring i förhållande till Konkurrensverkets beslut och till vilken parts fördel den ändringen i så fall är.

Den omständigheten att Patent- och marknadsdomstolen bedömde överklagandena som förfallna, dvs. att det inträtt förhållanden som enligt Patent- och marknadsdomstolen medförde att överklagandena inte skulle föranleda någon ytterligare åtgärd, och därför avskrev ärendet talar i viss mån för att beslutet ska anses som fällande. Detta särskilt eftersom avskrivningsbeslutet var i strid med klagandenas yrkande om att ärendet skulle prövas i sak och i enlighet med Konkurrensverkets yrkande om avskrivning. Undanröjandet av Konkurrensverkets beslut var emellertid i linje med klagandenas yrkande i sak och i strid med Konkurrensverkets inställning.

Ändamålet med ersättningsreglerna i 31 kap. rättegångsbalken är att säkerställa att den som frikänns inte själv ska behöva bekosta sitt försvar mot ingripande åtgärder från staten. Det är därför som även relativt obetydliga ändringar till förmån för den enskilde medför att den enskilde ska anses ha blivit frikänd vid ett överklagande.

Även om ärendet avskrevs måste det enligt Patent- och marknadsöverdomstolen anses till förmån för klagandena att Konkurrensverkets beslut om förbud undanröjdes, trots att Patent- och marknadsdomstolen inte grundade undanröjandet på en prövning i sak, eftersom undanröjandet av Konkurrensverkets beslut innebär att det inte längre finns något förbud riktat mot företagen. Det är därför Patent- och marknadsöverdomstolens bedömning att Patent- och marknadsdomstolens beslut ska anses som friande.

Klagandena har därmed i och för sig rätt till ersättning för sina rättegångskostnader i Patent- och marknadsdomstolen.

En ytterligare förutsättning för ersättning är att kostnaderna ska ha varit skäligen motiverade för att klagandena skulle kunna ta tillvara sin rätt.

När det gäller ombudsarvode vitsordade Konkurrensverket i Patent- och marknadsdomstolen 1 700 000 kr för Arla Foods, 400 000 kr för Falköpings Mejeri och 700 000 kr för Norrmejerier som skäligt i och för sig.

Av Patent- och marknadsdomstolens akt framgår att ärendet pågick i cirka åtta månader och att det hölls ett sammanträde som pågick i nio dagar. Ett avsevärt antal yttranden och andra handlingar gavs in i ärendet. Ärendet innehöll komplexa frågor och det framstår som att utgången varit av stor ekonomisk betydelse för klagandena. Det har inte framkommit annat än att ombuden utförde sitt arbete med omsorg och skicklighet. Den omständigheten att klagandena efter överklagandet kompletterade sina bevisuppgifter i Patent- och marknadsdomstolen föranleder ingen annan bedömning.

Mot denna bakgrund bedömer Patent- och marknadsöverdomstolen att de yrkade kostnaderna för ombudsarvode har varit skäligen motiverade för att klagandena skulle kunna ta tillvara sin rätt.

När det gäller kostnaderna för parts eget arbete och utlägg har Konkurrensverket i Patent- och marknadsdomstolen vitsordat de yrkade beloppen endast till viss del. Konkurrensverket har särskilt invänt mot Arla Foods utlägg hänförligt till RBB Economics.

Patent- och marknadsöverdomstolen konstaterar att ekonomiska bedömningar var centrala för frågan om koncentrationen skulle tillåtas. Med hänsyn till detta samt ärendets komplexitet och att utgången var av stor ekonomisk betydelse för Arla Foods, bedömer Patent- och marknadsöverdomstolen att utlägg för RBB Economics är

skäligt i sin helhet. Patent- och marknadsöverdomstolen bedömer även i övrigt att klagandenas kostnader för parts eget arbete och utlägg är skäliga.

Falköpings Mejeri har i sina kostnadsyrkanden uttryckt sig motstridigt angående om kostnadsyrkandena även avser mervärdesskatt. Patent- och marknadsöverdomstolen konstaterar emellertid att Falköpings Mejeri bedriver ekonomisk verksamhet inom ramen för en ekonomisk förening. Mot den bakgrunden finner Patent- och marknadsöverdomstolen att Falköpings Mejeri inte har visat att föreningen har en kostnad för mervärdesskatt. Ersättningen till Falköpings Mejeri ska därför inte avse mervärdesskatt.

Sammantaget innebär Patent- och marknadsöverdomstolens bedömningar att klagandenas överklaganden, med undantag för Falköpings Mejeris yrkande om ersättning för mervärdesskatt, ska bifallas och att Patent- och marknadsöverdomstolens beslut därmed ska ändras i den överklagade delen, dvs. i fråga om rättegångskostnader.

Rättegångskostnader i Patent- och marknadsöverdomstolen

Eftersom klagandena är vinnande i Patent- och marknadsöverdomstolen har de rätt till ersättning för sina rättegångskostnader även här (se 8 kap. 15 § första stycket konkurrenslagen samt 31 kap. 2 och 10 § rättegångsbalken).

Konkurrensverket har vitsordat 65 000 kr för Arla Foods, 30 000 kr för Falköpings Mejeri och 50 000 kr för Norrmejerier som skäligt i och för sig, vilket motsvarar ungefär hälften av de yrkade beloppen.

Målet i Patent- och marknadsöverdomstolen har inte varit omfattande, men har gällt betydande belopp och innehållit rättsliga frågor av viss komplexitet. Mot denna bakgrund bedömer Patent- och marknadsöverdomstolen att de yrkade kostnaderna för ombudsarvode varit skäligen motiverade för att klagandena skulle kunna ta tillvara sin rätt.

Av samma skäl som angetts ovan ska emellertid ersättningen till Falköpings Mejeri inte avse mervärdesskatt.

Överklagande

Patent- och marknadsöverdomstolens beslut får inte överklagas (1 kap. 3 § tredje stycket lagen, 2016:188, om patent- och marknadsdomstolar).

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Christine Lager samt hovrättsråden Kerstin Norman och Adrian Engman, referent.

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Patent- och marknadsdomstolen

PROTOKOLL
2020-01-15
Handläggning i
Stockholm

Aktbilaga 636
Ärende nr
PMÄ 7206-19

Handläggning i parternas utevaror

RÄTTEN

Rådmannen Peter Adamsson

PROTOKOLLFÖRARE

Tingsfiskalen Viktor Kamlin

PARTER

Klagande

1. Arla Foods AB, 556579-4400
Lindhagensgatan 126
112 51 Stockholm

Ombud: Advokaten A.M. och biträdande juristen J.J.C.
Bokwall Rislund Advokatbyrå KB
Skeppsbron 32
111 30 Stockholm

2. Falköpings Mejeri ekonomisk förening, 767800-0238
Odengatan 6
521 43 Falköping

Ombud: Advokaterna M.G. och J.J.
Advokatbyrån Eriksson & Bengtsson AB
Nya Stadens Torg 1 A
531 31 Lidköping

3. Norrmejerier Ekonomisk Förening, 794700-2296
Box 1313
901 23 Umeå

Ombud: Advokaten J.S. och jur.kand. O.T.
Melander Sundbom Advokatfirma AB
Box 55609
102 14 Stockholm

4. Svensk Mjölks Aktieförbund, 556069-5651
Box 2127
403 13 Göteborg

Dok.Id 2106225

Postadress
Box 8307
104 20 Stockholm

Besöksadress
Rådhuset,
Scheelegatan 7

Telefon
08- 561 654 70
E-post: stockholmstingsratt@dom.se
www.stockholmstingsratt.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

Ombud: Advokaten M.H.
Wistrand Advokatbyrå
Box 11920
404 39 Göteborg

Motpart
Konkurrensverket
103 85 Stockholm

SAKEN

Förbud mot företagskoncentration enligt 4 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579); nu fråga om avskrivning, m.m.

BAKGRUND

Den 5 december 2018 inkom Arla Foods AB, Norrmejerier ekonomisk förening och Falköpings Mejeri ekonomisk förening (de anmälade parterna) med en anmälan av företagskoncentration till Konkurrensverket. Anmälan avsåg förvärv av gemensam kontroll över Svensk Mjolk AB och, därigenom, över varumärkena Präst®, Herrgård® och Grevé®. Den gemensamma kontrollen uppkom genom att Svenska Bönder Klassiska Ostar AB, som gemensamt kontrolleras av de anmälade parterna, köpt samtliga aktier i Svensk Mjolk AB från Svensk Mjolk ekonomisk förening. Villkoren för köpet reglerades i ett aktieöverlåtelseavtal.

Svensk Mjolk ekonomisk förening hade dessförinnan, vid stämman den 28 maj 2018, beslutat att bifalla en motion från Norrmejerier ekonomisk förening (§ 17 i stämmans protokoll). Innebörden av beslutet var att föreningen skulle sälja samtliga aktier i Svensk Mjolk AB i enlighet med villkoren i aktieöverlåtelseavtalet.

Under sommaren 2018 påkallade en av föreningsmedlemmarna, Skånemejerier ekonomisk förening, skiljeförfarande mot Svensk Mjolk ekonomisk förening avseende klander mot föreningens beslut om försäljning av aktierna i Svensk Mjolk AB (skiljeförfarandet).

Den 30 april 2019 beslutade Konkurrensverket att vid vite förbjuda de anmälade parterna att genomföra den anmälda företagskoncentrationen. Beslutet har överklagats av de anmälade parterna och Svensk Mjök AB. Fortsättningsvis benämnda klagandeparterna.

Den 18 oktober 2019, dvs. efter att parterna beretts tillfälle att slutföra talan i Patent- och marknadsdomstolen och sammanträde hållits i ärendet, upphävdes det ovan nämnda stämmobeslutet i Svensk Mjök ekonomisk förening genom slutlig skiljedom. Skälen för skiljedomen var sammanfattningsvis att beslutet att sälja aktierna bedömdes stå i strid med den föreningsrättsliga likhetsprincipen och generalklausulen i 1986 års lag om ekonomiska föreningar.

Fråga har uppkommit vilken betydelse skiljedomen har för den fortsatta handläggningen av ärendet.

YRKANDE OCH INSTÄLLNING

Konkurrensverket har begärt att Patent- och marknadsdomstolen ska skriva av ärendet från fortsatt handläggning samt motsatt sig att domstolen undanröjer Konkurrensverkets beslut.

Klagandeparterna har *i första hand* motsatt sig att Patent- och marknadsdomstolen avslutar ärendet utan prövning i sak. *I andra hand*, för det fall domstolen skulle avsluta ärendet utan prövning i sak, har klagandeparterna begärt att domstolen undanröjer Konkurrensverkets beslut. Klagandeparterna har begärt ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDER M.M.

Konkurrensverket

Skiljedomen påverkar giltigheten av dels Svensk Mjök Ekonomisk förenings stämmobeslut att sälja aktierna i Svensk Mjök AB, dels överlåtelseavtalet mellan

Svensk Mjök Ekonomisk förening och Svenska Bönders Klassiska Ostar AB.
Skiljedomen innebär att parterna inte kommer att kunna genomföra den koncentration som anmälts. Det saknas därför skäl för domstolen att pröva klagandeparternas överklaganden i sak.

Skiljedomen gäller omedelbart. Det innebär att det inte finns något giltigt stämmobeslut avseende försäljningen av aktierna i Svensk Mjök AB. Det finns ingenting som talar för att skiljedomen kommer att upphävas. Domstolen ska inte ta hänsyn till möjligheten att skiljedomen, efter klandertalan, kan upphävas om det föreligger vissa formella brister i skiljenämndens prövning. Det finns inte heller skäl att avvakta klanderfristens utgång innan domstolen fattar beslut i ärendet. Domstolen ska inte heller beakta den teoretiska möjligheten att parterna i skiljeförfarandet kommer överens om att bortse från skiljedomen.

I och med att Svensk Mjök Ekonomisk förenings stämmobeslut den 28 maj 2018 har upphävts genom skiljedomen, får beslutet inte längre verkställas. Upphävande av stämmobeslutet innebär att det ska betraktas som ogiltigt från början. Det innebär i sin tur att en rättshandling som företrädare för Svensk Mjök Ekonomisk förening vidtagit på grund av beslutet, dvs. bland annat att ingå överlåtelseavtalet, också är ogiltig.

Även om en rättshandling under vissa förhållanden kan göras gällande av en godtroende tredjeman är det inte fråga om någon sådan situation eftersom köparen insåg eller borde ha insett att överlåtelseavtalet stred mot lag. Detta bland annat eftersom köparbolaget ägs av tre av medlemmarna i Svensk Mjök Ekonomisk förening och då föreningen vid överlåtelse tidpunkten hade delgivits information om att Skånemejerier ekonomisk förening ansökt om interimistisk säkerhetsåtgärd avseende stämmobeslutet.

Klagandeparterna

Skiljedomen saknar relevans för domstolens prövning av det överklagade förbudet mot företagskoncentration. Skiljedomen kan klandras senast den 18 januari 2020 och det

kan inte förutsättas att skiljedomen står sig. Under alla förhållanden har skiljedomen endast rättskraft mellan parterna i skiljeförfarandet. Dessa aktörer förfogar också över tillämpningen av skiljedomen och kan därför komma överens om att bortse från den. En sådan överenskommelse kan också träffas efter utgången av den lagstadgade klanderfristen. Det finns därmed ett berättigat intresse av att det överklagade beslutet från Konkurrensverket prövas av domstolen, oavsett klanderfristen för skiljedomen.

Vidare är den enda rättsföljden av skiljedomen att stämmobeslutet från den 28 maj 2018 upphävs. Det överlåtelseavtal som gett upphov till koncentrationen är dock alltjämt ett giltigt avtal mellan avtalsparterna. Någon förändring av den underliggande koncentrationen eller det överlåtelseavtal som gett upphov till koncentrationen har inte skett. Avtalsparterna har inte upphävt avtalet och avser fortsatt att genomföra koncentrationen i enlighet därmed. Det bör även noteras att skiljedomen inte förhindrar att koncentrationen sker enligt överlåtelseavtalet, men att nya beslut tas inom Svensk Mjök ekonomisk förening som på olika sätt undanröjer eventuella nackdelar för Skånemejerier ekonomisk förening och därmed medför att skiljedomen blir obsolet.

Skiljedomen har inte heller någon påverkan på föremålet för överklagandet, dvs. Konkurrensverkets beslut.

Om klagandeparternas överklagande inte prövas kommer Konkurrensverkets beslut att stå fast. Följden blir bland annat att den ifrågasatta definitionen av relevant marknad står fast i ett myndighetsbeslut som vunnit laga kraft. Beslutet kan då åberopas av utomstående som på felaktiga grunder vill påstå att ägaren av varumärkena Präst®, Herrgård® och Grevé® innehar en dominerande ställning enligt 2 kap. 7 § konkurrenslagen. Klagandeparterna har därför ett starkt och berättigat intresse av att få det överklagade beslutet prövat och upphävt, oavsett utfallet i ett skiljeförfarande där de inte har varit part.

DOMSTOLENS BEDÖMNING

Utgångspunkter för domstolens bedömning

Ärendet rör i huvudsak frågan om den anmälda koncentrationen är ägnad att påtagligt hämma förekomsten eller utvecklingen av en effektiv konkurrens i landet och om den, som Konkurrensverket funnit, ska förbjudas enligt 4 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579).

Den anmälda koncentrationen avser de anmälade parternas förvärv av gemensam kontroll över Svensk Mjolk AB och, därigenom, varumärkena Präst®, Herrgård® och Grevé®. Den civilrättsliga grunden för denna koncentration är det överlåtelseavtal som ingåtts mellan Svenska Bönder Klassiska Ostar AB respektive Svensk Mjolk ekonomisk förening.

Frågan som Patent- och marknadsdomstolen nu ska pröva är vilken betydelse skiljedomen har för den fortsatta handläggningen.

Skiljedomen innebär att det inte finns någon företagskoncentration

Genom skiljedomen den 18 oktober 2019 har skiljenämnden upphävt stämmobeslutet i Svensk Mjolk Ekonomisk förening den 28 maj 2018 under § 17 i stämmans protokoll att godkänna Norrmejeriers ekonomisk förenings förslag. Annat har inte framkommit än att skiljedomen är verkställbar som en lagakraftägande dom (se 3 kap. 18 § första stycket utsökningsbalken). Det är därmed rättskraftigt avgjort att föreningsstämman i Svensk Mjolk Ekonomisk Förening – enligt den föreningsrättsliga likhetsprincipen och generalklausulen i 1986 års lag om ekonomiska föreningar – inte hade rätt att överlåta aktierna i Svensk Mjolk AB på de villkor som utgör den anmälda företagskoncentrationen i detta ärende.

Eftersom föreningsstämman är Svensk Mjolk ekonomisk förenings högsta organ innebär skiljedomen att det inte heller finns något föreningsorgan eller någon annan företrädare för föreningen som har behörighet att ingå överlåtelseavtalet (jfr NJA 2013

s. 659 och NJA 2014 s. 684, i vilka en förutsättning var att huvudmannen hade någon behörighet som kunde överföras till fullmäktigen). Domstolen noterar i detta sammanhang att lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar, som trädde i kraft den 1 juli 2018, inte innebär någon ändring i sak i nu relevanta hänseenden.

Om styrelsen eller en särskild firmatecknare rättshandlar för föreningens räkning men då överskrider gränserna för sin behörighet, är föreningen inte bunden av rättshandlingen (se 7 kap. 43 § lagen om ekonomiska föreningar). Motsvarande ordning gäller enligt allmän avtalsrätt för rättshandlingar som en person företar i en annan persons namn och för den personens räkning, om dessa rättshandlingar ligger utanför fullmäktigens behörighet (se 2 kap. 10 § lagen [1915:218] om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område). Domstolen framhåller i detta sammanhang att rättsföljden av bristande behörighet inte är ogiltighet, utan att huvudmannen inte är *bunden* av rättshandlingar som företas av en icke-behörig fullmäktige, och att det därmed inte krävs någon särskild rättsregel för att rättsverkan ska utbli.

Svensk Mjölk ekonomisk förening är således inte bunden av överlåtelseavtalet. Det innebär att det inte finns någon sådan företagskoncentration som avses i 4 kap. 1 § konkurrenslagen (se 2 kap. 9 § i samma lag). Att så har blivit fallet är inte en följd av Konkurrensverkets beslut.

Parter som överklagat Konkurrensverkets beslut att förbjuda en koncentration kan välja att återkalla överklagandet om de inte längre avser att genomföra koncentrationen. Vid en återkallelse av överklagandet ska domstolen besluta om avskrivning och eftersom det överklagande beslutet då står fast uppkommer inget kostnadsansvar för det allmänna (se prop. 2017/18:15 s. 33). Klagandeparterna har valt att inte återkalla sina överklaganden utan i första hand påkallat en prövning i sak. Den i ärendet uppkomna situationen, dvs. där det efter överklagandena uppstått hinder mot att genomföra den anmälda företagskoncentrationen till följd av en lagakraftäggande

skiljedom och parterna trots detta påkallar en prövning i sak, finns inte behandlad i vare sig lagtext, förarbeten eller doktrin.

I förevarande fall kan konstateras att den företagskoncentration som varit föremål för Konkurrensverkets beslut, och som överklagandena i ärendet tar sikte på, till följd av en skiljedom inte kan genomföras.

Klagandeparterna har anfört att rättsverkningarna av skiljedomen kan upphöra om domen klandras och undanröjs av allmän domstol eller att parterna i skiljeförfarandet enas om att inte följa domen. De beskrivna situationerna bygger emellertid på hur en framtida händelseutveckling skulle kunna gestalta sig. De förtar inte den omständigheten att hinder nu föreligger mot ett genomförande av den anmälda företagskoncentrationen till följd av skiljedomen.

Vidare är det ett grundläggande drag i den konkurrensrättsliga regleringen att prövningen av företagskoncentrationer ska ske skyndsamt. De möjligheter Patent- och marknadsdomstolen har att förlänga fristen för ett avgörande är också begränsade (se 4 kap. 15 § första stycket konkurrenslagen). Att förlänga fristen för ett avgörande i avvaktan på utfallet av en framtida händelseutveckling, dvs. i praktiken åstadkomma en form av vilandeförklaring av ärendet, får därför enligt domstolen i förevarande fall anses som uteslutet.

En prövning i sak av överklagandena, som påkallats av klagandeparterna, skulle under nuvarande förhållanden medföra en hypotetisk prövning av ett inte existerande sakförhållande. Under sådana förhållanden föreligger inte längre enligt domstolen förutsättningar för prövning i sak. Det finns inte heller som domstolen ser det möjlighet att i ett ärende av förevarande slag förlänga fristen för ett avgörande med hänvisning till att verkningarna av skiljedomen kan komma att undanröjas. Patent- och marknadsdomstolen slutsats blir därför att det inträtt förhållanden som medför att överklagandena inte ska föranleda någon ytterligare åtgärd varför ärendet ska skrivas av (jfr MD 2002:32 och Fitger, P., Lagen om domstolsärenden s. 121 f.).

De frågor som kvarstår för domstolen att ta ställning till är om det överklagade beslutet ska stå fast eller inte och om någon ersättningskyldighet uppstår för Konkurrensverket för klagandeparternas rättegångskostnader.

Den i ärendet uppkomna situationen är inte helt jämförbar med att en part återkallar sitt överklagande. Vad som uttalats i förarbetena för det fall en återkallelse ett överklagande sker, dvs. att det överklagade beslutet ska stå fast, kan alltså inte utan vidare tas till intäkt för att detta ska ske även under de omständigheter som nu är för handen.

Det överklagade beslutet har till syfte att motverka det hinder för effektiv konkurrens som den anmälda företagskoncentrationen bedömdes innebära. Till följd av skiljedomen har detta syfte förfallit. Enligt 4 kap. 21 § konkurrenslagen finns det en möjlighet för Konkurrensverket att till förmån för en enskild ompröva sitt beslut om det inte längre behövs. En förutsättning för detta är att beslutet vunnit laga kraft, vilket för närvarande inte är fallet (se prop. 2017/18:15 s. 44). Mot den bakgrunden, och den omständigheten att ändamålet med Konkurrensverkets beslut genom en skiljedom har förlorat sin betydelse, ska därför enligt domstolen det överklagade beslutet undanröjas.

Om den framtida händelseutvecklingen aktualiserar det kan det naturligtvis bli fråga om prövning av annan företagskoncentration än den som nu varit aktuell. Det ankommer i en sådan situation på inblandade aktörer och i viss mån Konkurrensverket att ta ställning till om en anmälan ska ske till verket.

Rättegångskostnader

Klagandena har begärt ersättning för rättegångskostnader i ärendet.

Bestämmelser om rättegångskostnader i ärenden om förbud mot företagskoncentration finns i 31 kap. rättegångsbalken (se 8 kap. 15 § konkurrenslagen). Av detta följer att domstolen, för det fall Konkurrensverket helt eller delvis anses ha förlorat ärendet i Patent- och marknadsdomstolen, kan besluta att klagandena ska få ersättning av

allmänna medel för skäliga rättegångskostnader (se 31 kap. 2 och 10 §§ rättegångsbalken).

I detta ärende har domstolen bedömt att överklagandena har förfallit och att Konkurrensverkets beslut ska undanröjas eftersom det saknas ett ändamål med vitet. Enligt domstolen bör klagandena stå risken för nu aktuella brister med den anmälda koncentrationen, dvs. att den till följd av skiljedomen inte längre finns. Med hänsyn till detta och till att det inte är överklagandena som föranlett att beslutet undanröjs, bedömer domstolen att undanröjandet inte kan likställas med som ett sådant frikännande som avses i 31 kap. 2 § rättegångsbalken. Domstolen bedömer därför att klagandena inte har rätt till ersättning av allmänna medel för rättegångskostnaderna i ärendet.

Sekretess

Sekretessbestämmelsen i 36 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen ska fortsätta att vara tillämplig i enlighet med vad som anges i punkterna 3 och 4 i beslutet.

För uppgifter i handlingar som inte har lagts fram vid offentligt sammanträde eller tagits in i dom eller beslut gäller sekretessregleringen fortsatt utan att något särskilt förordnande om detta ska göras.

BESLUT

1. Patent- och marknadsdomstolen undanröjer Konkurrensverkets beslut och skriver av ärendet från vidare handläggning.
2. Arla Foods AB:s, Norrmejerier ekonomisk förenings, Falköpings mejeri ekonomisk förenings och Svensk Mjölk AB:s yrkanden om ersättning för rättegångskostnader avslås.

3. Sekretessbestämmelsen i 36 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska – i den mån uppgifterna inte tagits in i detta beslut – fortsätta att vara tillämpliga på uppgifterna som föredragits inom stängda dörrar i aktbil. 22, p. 3.6 och 4.6, aktbil. 84, aktbil. 128, s. 4, aktbil. 172, aktbil. 173, s. 7, 28, 37 och 40, aktbil. 174, s. 7 och 28, aktbil. 178, aktbil. 179, s. 39 och 59, aktbil. 185, s. 12, aktbil. 187, aktbil. 212, s. 3 och 4, aktbil. 213, s. 1 och 2, aktbil. 214, Konkurrensverkets beräkningar av total produktion av ost under varumärkena Präst, Herrgård och Grevé samt prisbilden för olika kundkategorier, aktbil. 223, s. 43, aktbil. 225, Konkurrensverkets beräkningar av total produktion av ost under varumärkena Präst, Herrgård och Grevé samt prisbilden för olika kundkategorier, aktbil. 230, aktbil. 231, s. 3, aktbil. 237, aktbil. 245, s. 2, aktbil. 250, s. 63 och 65, aktbil. 253, s. 4, 22–24, aktbil. 255, s. 6, 24, 25, 27–29 och 32, aktbil. 257, s. 2 och 4, aktbil. 260, s. 2 och 9, aktbil. 261, s. 19, aktbil. 262, s. 1, aktbil. 263, s. 5, 7 och 8, aktbil. 264, aktbil. 270, s. 43 och 44 samt uppgifter som avser beräkningar av volymer av mjölkkråvara som går till att producera ost under varumärkena Präst, Herrgård och Grevé samt beräkningar av volymer och marknadsandelar för försäljning av Präst, Herrgård och Grevé, aktbil. 272, aktbil. 273, aktbil. 275, s. 2, 6, 13 och 14, aktbil. 277, s. 1 och 4, aktbil. 278, s. 1, aktbil. 280, s. 2, aktbil. 281, s. 4, aktbil. 284, s. 3, aktbil. 295, s. 4 och 8, aktbil. 296, s. 4, aktbil. 297, s. 2, 4, 8 och 10, aktbil. 304, s. 11 samt p. 5.11, aktbil. 307, aktbil. 308, § 7 och § 137, aktbil. 309, s. 1, aktbil. 310, aktbil. 311, s. 1 och 2, aktbil. 312, p. 7 c. aktbil. 313, aktbil. 316, s. 2, aktbil. 317, s. 1 och 2, aktbil. 318, aktbil. 323, s. 2, aktbil. 324, aktbil. 325, aktbil. 326, aktbil. 327, aktbil. 332, s. 5–7, aktbil. 410, aktbil. 534, s. 51, 54, 62–68, aktbil. 535, s. 3, 4, 6, 16, 17, 22, 23, 31, 32, 37, 67, 68, 70, 71, 75, 76, 78, 83–85, aktbil. 538, aktbil. 545, s. 7, 16, 18, 22–28, 33, 34, 57–61, 64, 65, 67, 70, 85–87, aktbil. 548, s. 15–17, 19–22, 25–27, 29, 48, 52, 68–70, 72–75, och aktbil. 552, s. 45–49.
4. Sekretessbestämmelsen i 36 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska – i den mån uppgifterna inte tagits in i detta beslut – fortsätta att vara tillämplig på uppgifterna som framkommit i förhör inom stängda dörrar med D.D-W., C.L., M.D., P.B., Y.S.,

P.H., A.F., J.Ö., A.S., P.K., K.K., J.Ö., I.O., A.R., J.A.L., C.P., J.L., M.L., A-M.G.,
B.Ö., F.H., M.L., C.W., L.N.S. och M.B.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (PMD-13)

Överklagande, ställt till Patent- och marknadsöverdomstolen, ska ha inkommit till Patent- och marknadsdomstolen senast den 5 februari 2020. Det krävs prövningstillstånd.

Viktor Kamlin

Protokollet uppvisat/

Hur man överklagar

Beslut i ärenden, Patent- och marknadsdomstolen

PMD-13

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från beslutets datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i beslutet.

Så här gör du

1. Skriv Patent- och marknadsdomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Patent- och marknadsöverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

Om du tar upp nya omständigheter ska du förklara varför du inte fört fram detta tidigare.
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid ett sammanträde.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till Patent- och marknadsdomstolen. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Patent- och marknadsdomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar Patent- och marknadsdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Patent- och marknadsöverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även Patent- och marknadsöverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Patent- och marknadsöverdomstolen

När överklagandet kommer in till Patent- och marknadsöverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Patent- och marknadsöverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att Patent- och marknadsdomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om Patent- och marknadsdomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med Patent- och marknadsdomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.